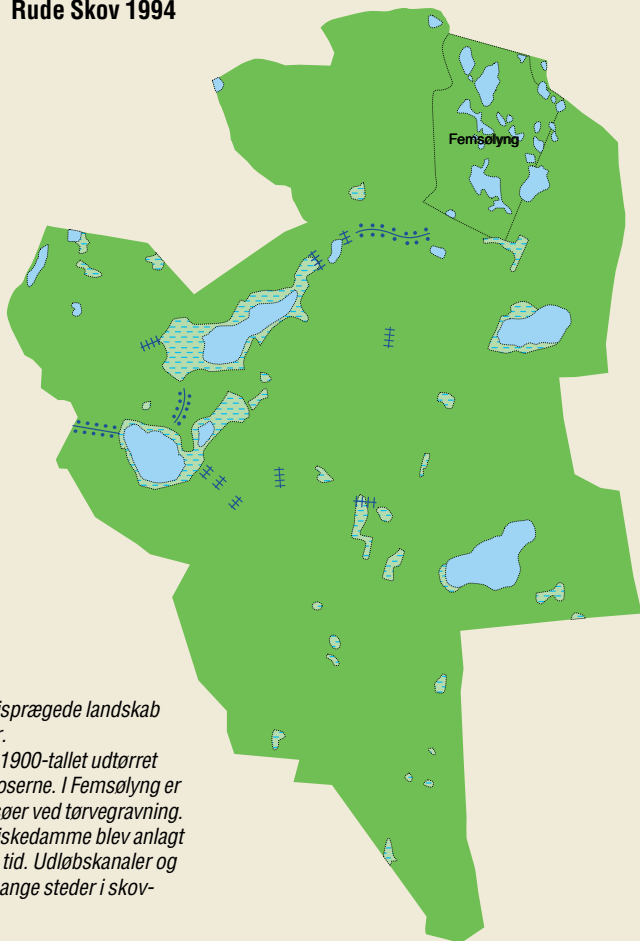

Rude Skov 1994

et dødisprægede landskab
ninger.
00- og 1900-tallet udtørret
e og moserne. I Femsølyng er
e småsøer ved tørvegravning.
em af fiskedamme blev anlagt
fjerdes tid. Udløbskanaler og
ses mange steder i skov-

afsmeltende is – dødis – i Rude Skov-området. Aflejringerne fra den smeltende dødis lagde sig oven på det gamle israndsstrøg og skabte sine helt egne terrænformer.

Det særlige træk ved dødislandskabet er kombinationen af fladtoppede bakker og dybe afløbsløse huller. Bakkerne består af lagdelt grus, sand og ler, der er aflejret i søer opdæmmet af is. De dybe huller er opstået ved, at klumper af dødis lå spredt over området, mens der skete aflejring af sand og ler omkring dem. Da dødisen smeltede væk, lå hullerne tilbage. De større skovsøer med deres afrundede former og stejle sider – Løjesø, Agersø, Skovrøddam og Eberøddam – er dannet på denne måde.

Femsølyng har sin helt egen historie. Oprindeligt var den en stor isdækket sø. I løbet af årtusinder blev den fyldt op med døde planterester og tilsidst opstod en lyngklædt højmosé, der kun fik sit vandtilskud fra regn og sne. Det nuværende småkuperede og sørige terræn er opstået ved tørvegravning.

Velkommen til Rude Skov

Rude Skov er en af Nordsjællands gamle smukke skove, og den byder på en enestående variation i natur og kultur. Den opleves af mange fra Hørsholm Kongevej, der gennemskærer skoven. Mod syd og vest er Rude Skov omgivet af byerne Holte og Birkerød, og den er en af de mest besøgte skove i Nordsjælland. Ryttere og mountainbikere nyder det kuperede terræn, og naturvandrere kan nyde den gamle skov og de storslåede udsigter på skovturen.

Naturskole, naturlegeplads og friluftsliv. Naturskolen i Rude Skov arrangerer i årets løb en række guidede ture og aktiviteter. Læs mere på www.nst.dk. Som alternativ eller supplement hertil er der på kanten af Sækkemosen anlagt en "økobase", der er en ny type naturskole med få bygningsanlæg. Der er etableret primitive overnatningspladser i skoven, hvor der - uden tilladelse - kan opsættes enkelte telte til én overnatning. Ved naturskolen er indrettet naturlegeplads til fri afbenyttelse. Lystfiskeri og kanosejls er tilladt i udvalgte søer, og der er et godt badested ved Løjesøen.

Naturskolen

Hundeskov. Der er udlagt en hundeskov lige nord for Rude Skov ved Friheden, øst for Høsterkøb. Sydøst for Rude Skov findes endvidere to hundeskove, i Geel Skov og i Søllerød Kirkeskov. I hundeskove må man lade hunden gå løs, hvis den er under kontrol. I Rude Skov skal hunde holdes i snor.

Vandr- og rideruter. Der er flere vandremuligheder, og en rute er afmærket. Ridning er tilladt på anlagte ridestier og skovveje.

Handicapegnethed. Den markerede vandretur er ikke overalt velegnet for kørestolsbrugere eller for barnevognsfolket. Her må grusbelagte skovveje erstatte den gule vandrerute på delstrækninger. Der er markeret en handicapegnet rute på kortet.

Rude Skov administreres af Naturstyrelsen, Hovedstaden. Find flere oplysninger på www.nst.dk.

● Rude Skov

Vandreture nr. 2

Serien "Vandreture" er foldere over udvalgte naturområder, som bl.a. fås på biblioteker og turistbureauer eller hentes på Naturstyrelsens hjemmeside www.nst.dk.

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

www.nst.dk • Tlf: 7254 3000

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Rude Skov

Rude Skov

Rude Skov er en del af et større skovområde, som engang strakte sig fra Sjæl-sø i nord til Furesøen i syd. Skoven var ikke så tæt som nu, tværtimod vekslede lysåben skov, hvor hjortevildt og kvæg græssede, med små dyrkede marker og enge. Mellem områdets landsbyer lå også søer, fiskedamme og tørvemoser, samt magre jorder med krat og hede.

Skovene hørte under Hørsholm Gods, som siden 1391 var i kronens eje. I 1600- og 1700-tallet var godset givet i len til kongehusets nærmeste, og efter 1771 blev godset overtaget af rentekammeret som statsdomæne. I dag administreres Rude Skov af Naturstyrelsen.

En varieret løvskov med mange kulturspor

Rude Skov er med sine 580 hektar blandt Nordsjællands mest spændende og varierede skove, hvor en stor del er gammel løvskov, hovedsagelig bøge-skov fra ca. år 1900. Bakker veksler med talrige søer og moser, og der findes mange spor fra forhistorisk tid, såsom jernalderagre, hulvejsspor og gravhøje. Særlig kan fremhæves, at mange dæmninger og kanaler i forbindelse med søer og karpedamme - hovedsagelig fra Christian den Fjerdes tid (1588-1648) - kan genfindes rundt omkring i skoven.

En stor andel af Rude Skov er naturskov (132 ha). Døende og dødt ved efterlades her til henfald i naturen. Her fældes ikke store arealer på en gang, men skoven dyrkes efter plukhugstprincipper, som bl.a. kendetegnes ved, at der på et areal tilstræbes mange træarter i forskellige aldre og under stadig udvikling. Andre steder lades skoven helt urørt, her foregår ingen hugst, kun træer ved veje og stier, der skønnes at kunne være til fare for besøgen-de, fældes og efterlades til naturen.

Flere søer og moser

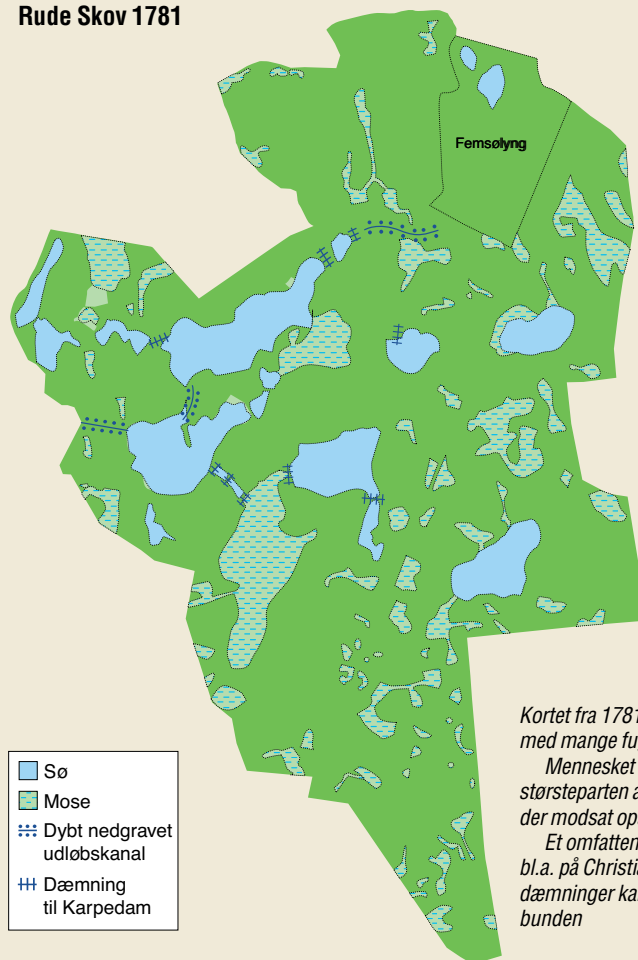
Naturstyrelsen arbejder målrettet for at genskabe nogle af de mange søer og moser, som tidligere er blevet udtørret og ofte tilplantet med mørk granskov. I Rude Skov er således Ebberød Dam, Svends Dam, Blegemosen og Store Stubbesø sat under vand igen. Der er desuden planer om at genoprette Sæk-kedam.

Vandrerruter

I terrænet er markeret en vandretur med gule pletter på træerne. Man kan f.eks. begynde turen ved P-pladsen ved Hørsholm Kongevej ca. 1 km nord for Rudegård Stadion. Hele turen er på 8 km, men kan afkortes eller forlæn-ges ved at benytte andre veje og stier. I det efterfølgende er beskrevet 8 udvalgte lokaliteter.

Rude Skov 1781

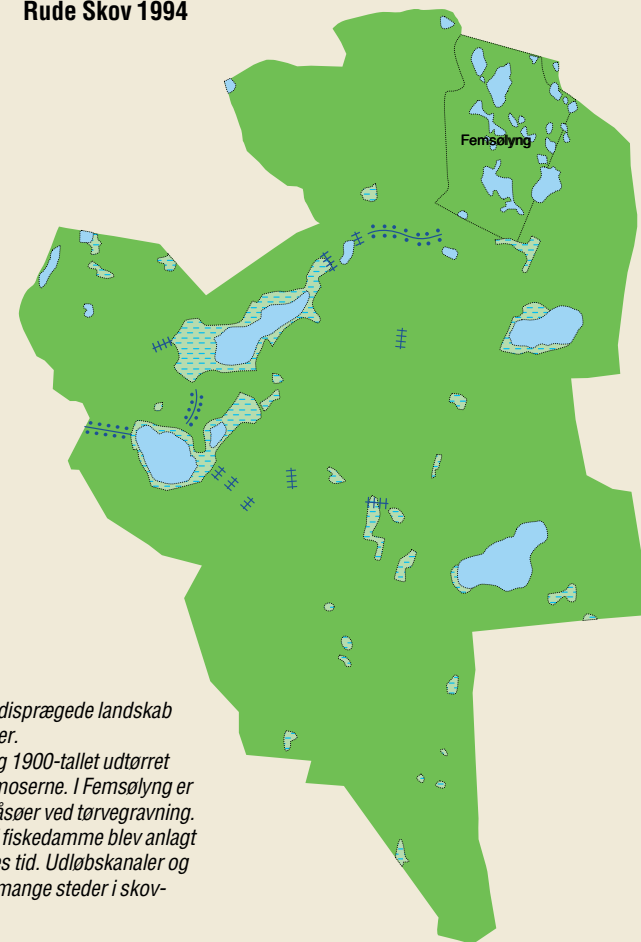
■ Sø
■ Mose
--- Dybt nedgravet udløbskanal
++ Dæmning til Karpedam

Kortet fra 1781 viser det dødisprægede landskab med mange fugtige lavninger.

Mennesket har i 1800- og 1900-tallet udtørret størsteparten af søerne og moserne. I Femsølyng er der modsat opstået nye småsøer ved tørvegravning.

Et omfattende system af fiskedamme blev anlagt bl.a. på Christian den Fjerdes tid. Udløbskanaler og dæmninger kan endnu ses mange steder i skov-bunden

Rude Skov 1994

Geologi

Det mest karakteristiske ved Rude Skov er det voldsomme terræn med hy-pige skift mellem stejle bakker og lavninger – opfyldt af søer og moser. Dette terræn er skabt i Istidens sidste del som et samspil mellem en randmoræne og et dødislandskab.

Randmorænen blev dannet ved kanten af en isbræ, der kom fra Midtsverige for ca. 20.000 år siden og som nåede frem til Midtjylland. Under afsmeltningen stoppede isranden midlertidigt i et strøg fra Nakkehoved ned gennem Grib-skov og vest om Sjæl sø til Rudeskov. Langs hele dette strøg findes i dag et bakket terræn med bakkeretninger fra nordvest til sydøst – i Rude Skov især i den nordlige del ved Maglebjerg.

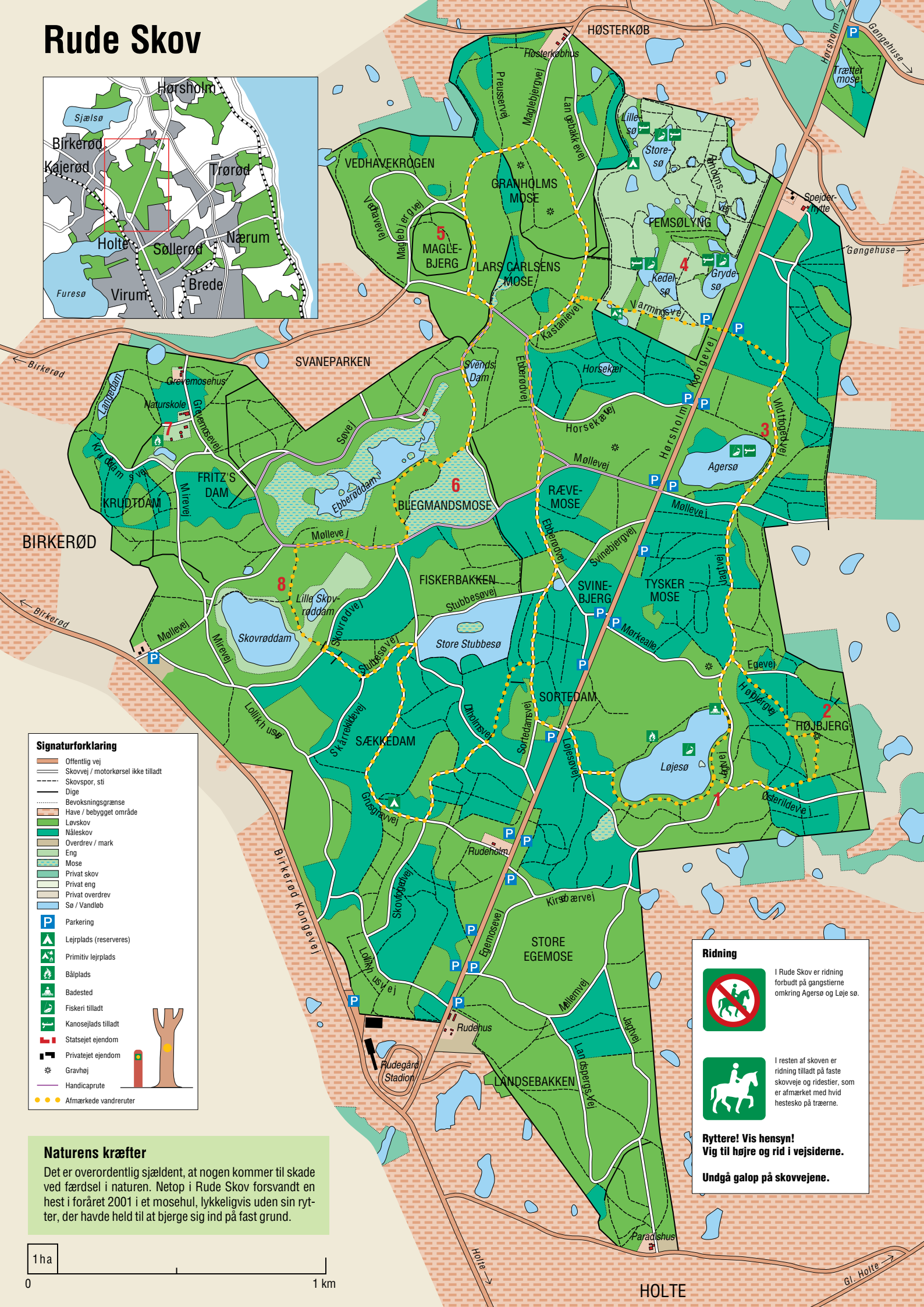
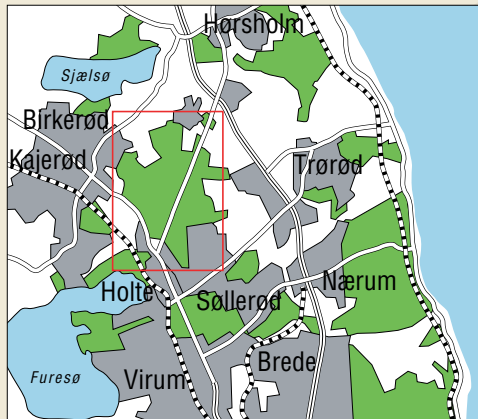
Men Istiden var ikke slut hermed. Nogle tusind år senere gled en ny gletschertunge frem over Sjælland, denne gang fra en østlig og sydøstlig retning. Da denne is smeltede bort opstod en bred bræmme af stillestående,

afsmeltende is – dødis – i Rude Skov-området. Aflejringerne fra den smelt-ende dødis lagde sig oven på det gamle israndsstrøg og skabte sine helt egne terrænformer.

Det særlige træk ved dødislandskabet er kombinationen af fladtoppede bak-ker og dybe afløbsløse huller. Bakkerne består af lagdelt grus, sand og ler, der er aflejret i søer opdæmmede af is. De dybe huller er opstået ved, at klumper af dødis lå spredt over området, mens der skete aflejring af sand og ler omkring dem. Da dødisen smeltede væk, lå hullerne tilbage. De større skovsøer med deres afrundede former og stejle sider – Løjesø, Agersø, Skovrøddam og Eb-berøddam – er dannet på denne måde.

Femsølyng har sin helt egen historie. Oprindelig var den en stor isdæmmedt sø. I løbet af årtusinder blev den fyldt op med døde planterester og tilsidst opstod en lyngklædt højmos, der kun fik sit vandtilskud fra regn og sne. Det nuværende småkuperede og sørige terræn er opstået ved tørvegravning.

Rude Skov

Signaturforklaring

- Offentlig vej
- Skovvej / motorkørsel ikke tilladt
- Skovspor, sti
- Dige
- Bevoksningens grænse
- Have / bebygget område
- Løvskov
- Nåleskov
- Overdrev / mark
- Eng
- Mose
- Privat skov
- Privat eng
- Privat overdrev
- Sø / Vandløb
- Parkering
- Lejrplads (reserveres)
- Primitiv lejrplads
- Bålplads
- Badested
- Fiskeri tilladt
- Kanosejlads tilladt
- Statsjet ejendom
- Privatejet ejendom
- Gravhøj
- Handicaprute
- Afmærkede vandruter

Naturens kræfter
 Det er overordentlig sjældent, at nogen kommer til skade ved færdsel i naturen. Netop i Rude Skov forsvandt en hest i foråret 2001 i et mosehul, tykkeligvis uden sin rytter, der havde held til at bjerge sig ind på fast grund.

Ridning

I Rude Skov er ridning forbudt på gangstierne omkring Agersø og Løje sø.

I resten af skoven er ridning tilladt på faste skovveje og ridestier, som er afmærket med hvid hestesko på træerne.

Ryttere! Vis hensyn!
Vig til højre og rid i vejsiderne.

Undgå galop på skovvejene.

1. Løjesø

Søen er opkaldt efter den lille fisk løjen. Søarealet er på ca. 6 ha, og dens største dybde er omkring 6 meter. I søens nordøstlige hjørne er der et godt badested. Det er tilladt at fiske i søen. Bredbevojsningen her er en gammel naturskov og bevares som sådan.

2. Højbjerg

Fra toppen af Højbjerg, 82 m over havet, er der i klart vejr udsigt over Øresund til Ven og Skåne. På vej mod toppen af Højbjerg går man gennem en 230 år gammel blandingsbevojsning af bøg og eg. Det er skovens sidste rest af de plantninger, der blev anlagt af den berømte tyske forstmand Johan von Langen. Han blev kaldt hertil i 1763 for at forbedre driften af de dengang meget ødelagte skove. Bevojsningen har nået sin maksimale levealder, og flere steder ses døde og døende træer med bl.a. de store fyrsvampe. Driften af skovområdet vil foregå ved at skove enkelttræer (plukhugst).

3. Agersø

Agersø er ca. 4 ha stor med en største dybde på ca. 6 meter. Det fortælles, at de mange store flade sten ved østbredden af søen blev anbragt for at lette Frederik den Syvendes lystfiskeri ved søen. Søen var et yndet udflygtsmål for kongen og Grevinde Danner. På grund af den sårbare bredvegetation er fiskeri i Agersøen ikke tilladt.

4. Femsølyng

Århundreders bortgravning af tørv til brændsel, sidst under anden verdenskrig, har efterladt det småkuperede landskab med i alt 25 småsøer og vandhuller. Området er fredet, og der vil ikke blive foretaget tilplantning. Siden 1990 har Skov- og Naturstyrelsen udført naturpleje på Femsølyng, og fjernet rester fra tidligere bebyggelse, juletræskulturer m.m. I år 2005 er området indhegnet med elhegn og udlagt som Kohave. Kreaturer med kalve samt heste foretager naturplejen gennem afgræsning af området. Man må færdes frit i Kohaven, men læs informationstavlerne med gode råd før du går indenfor hegnet. På Femsølyng findes såvel shelterplads (for grupper) som primitiv lejrplads (for alle) for overnatning. Det er tilladt at fiske i søerne.

5. Maglebjerg

Maglebjerg er med sine 91 meter over havet Nordsjællands højeste punkt. Fra Maglebjerg kan man - især i vinterhalvåret - fornemme de omkringliggende gamle bøgebevojsninger på ca. 100 ha. Hele nordøstenden af Rude Skov drives med plukhugst eller lades urørt. Det sidste gælder bl.a. naturskovsområdet omkring Maglebjerg. De 250 år gamle bevojsninger er døende, og her er et rigt svampe-, insekt- og fugleliv.

Blegmandsmosen

6. Blegmandsmosen

I moseområdet er der efter middelalderen foregået blegevirksomhed og tørring af lærred. Her boede under Christian den Fjerde en blegemester. Naturstyrelsen har i 1999 genskabt mosen på i alt 6 ha.

Grænerne er fældet og fjernet, og grøfterne er lukket, hvorved der efterhånden vil indfinde sig en naturlig mosevegetation. Gennem regulering af vandstanden sørges for den rette balance mellem vådområder og tørre partier. Mod vest anes Ebberøddam, en af de gamle fiskedamme.

7. Naturskolen, skovlegepladsen og det gamle vejrobservatorium

Man kan lave en afstikker fra den gule vandrute og besøge Naturskolen i Rude Skov.

Naturskolen blev i 1993 indrettet i den gamle opsynsmandsbolig til vejrobservatoriet. Skolen drives i et samarbejde mellem Birkerød Kommune og Naturstyrelsen.

I 1906 blev observatoriet i Rude Skov indviet. Der blev foretaget magnetiske observationer frem til 1968, hvor Nordbanen blev elektrificeret og magnetiske observationer derved umuliggjort. I 60'erne, efter opsendelse af de første satellitter, var observatoriet beskæftiget med at aflæse målinger og bearbejde vejrobservatoriledere. I 1992 forlod DMI (Danmarks Metrologiske Institut) helt observatoriet, der blev overdraget til naturskoleformål. I de renoverede træbarakker, hvoraf de ældste er over 100 år gamle, har distriktet i samarbejde med bl.a. DMI indrettet åben plancheudstilling for børn og voksne om observatorietiden.

Der er endvidere i området omkring Naturskolen indrettet naturlegeplads til fri afbenyttelse.

8. Slugten mellem Ebberøddam og Skovrød Sø

Vandrerruten går langs med en dyb slugt, som i sin tid blev håndgravet for at kunne afvande Ebberøddam, når den skulle tømmes for fisk. I dag er strækningen rørlagt.

Forbruget af ferskvandsfisk var meget stort i 16- og 1700-tallet. Karper og karusser blev ved fiskemesterens hjælp udsat med henblik på kunstigt opdræt. Fiskenes vej fra æg til grydeklar størrelse for hof og herskab i København varede ca. 5 år og gik fra legedam over yngledam til strækedam, sættedam og spisedam.

For let at kunne klare overførslen fra den ene dam til den anden, lukkede man vandet ud af dammene, medens indfangning fandt sted. Arbejdet udførtes af fiskemesteren, fiskeren og hoveripligtige bønder og var en vigtig indtægt for Hørsholm Gods.

Slugten